

Tóth Máté: A Könyvtár 2.0 kísérleti műhely

Bevezetés

A könyvtár-technológia hazai műhelye létrehozásának számos igény felismerése jelenti előzményét. Az ország könyvtárosaiban, fiatalokban, gyakorló szakmabeliekben meglévő innovációs készség régóta igényel egy olyan, többé-kevésbé formális közösséget, amely keretet ad a fejlesztéseknek, illetve biztosítja az eredmények széles körű terjesztését. A másik oldalon a könyvtárak szintén igényelnek olyan szakmai műhelyt, amely a technikai kérdésekben felvállalja az innovációt.

A "K2" kísérleti műhely feladata ezen igények kielégítése. Célunk, hogy a projektben a web 2.0-val, illetve tágabb értelemben a könyvtár-technológiával foglalkozó kutatásokat a Könyvtári Intézet égisze alatt egyetlen nagy virtuális kutatócsoportba integráljuk. Ennek érdekében igyekszünk minél többeket bevonni mind a kutató, mind pedig a gyakorlati szakemberek köréből. A kutatócsoport egyfajta mediátori funkciót is be kíván tölteni azzal, hogy egyik oldalon bátorítja a kísérleteket, a másik oldalon pedig népszerűsíti azok eredményeit és használatát. Az országban ezen a területen szétszórtan zajló kutatások összefogásával, az erőforrások koncentrálásával és az eredmények minél szélesebb körű terjesztésével a kutatócsoport nem kisebb célt szolgál, mint hogy elősegítse a könyvtár-technológiai kutatások hatásának növekedését. Egyszerűbben szólva, hogy azok az újdonságok, amelyekről a szakirodalomban olvasunk, minél hamarabb tetteen érhetőek legyenek a könyvtárak napi gyakorlatában. Meggyőződésünk, hogy a kezdeményezés nyomán sok könyvtárosban fel fog szabadulni az innovációs készség, és a mindennapi munka küzdelmein túllépve a hazai szakemberek képesek lesznek a szolgáltatásaik fejlesztésére, ezzel hozzájárulva a könyvtári rendszer kipróbált tudományos és technikai eredményeken alapuló megújulásához. Reményeink szerint amellet, hogy a használók közvetlenül is érzékelni fogják a pozitív változásokat, sikerül majd hozzájárulnunk az intézményrendszerben rejlő erőforrások gazdaságosabb kihasználásához is.

Ahogy a kísérleti műhely célja, úgy a célközönsége is kettős. Egyrészt szeretnénk az új technológiáktól mind ez ideig idegenkedő könyvtárosok félelmeit eloszlatni, és bemutatni nekik, hogy alapszintű informatikai ismeretek birtokában is nagyon sok olyan új technológiai lehetőség van, amivel bátran élhetnek. Másrészt szeretnénk szólni a számítógéppel közelebbi barátságot ápoló könyvtárosokhoz is: új ötletekkel, megoldásokkal, kipróbált módszerekkel.

Az igény nem most fogalmazódott meg az általunk felvállalt tevékenységre, viszont csak most vált lehetővé finanszírozása. Az Országos Széchényi Könyvtár TÁMOP-pályázatának keretében valósulhatott meg a Könyvtári Intézet komplex programcsomagjának egyik részeként ("A nemzeti könyvtár az élethosszig tartó tanulásért. Országos és intézményi fejlesztések a tanulás szolgálatában az állományok hozzáférhetőségének biztosítására, innovatív új szolgáltatások kialakítására és az olvasás népszerűsítésére").¹

Az első lépések

A pályázati forrás elnyerését követően 2010. január 1-jén indulhatott útjára hivatalosan is a Könyvtár 2.0 kísérleti műhely (vagy rövidebb nevén K2 kutatócsoport). Az első lépés KITAKUCS néven egy internetes közösség létrehozása volt. Ennek keretében kezdődhetett el az ötletelés, hogy az előzetesen jóváhagyott célokat miként ültessük át a gyakorlatba, és milyen konkrét lépéseket tegyünk a rendelkezésünkre álló források minél hatékonyabb

hasznosítására. A csoporthoz való csatlakozásra szóló felhívást igyekeztünk eljuttatni minden olyan kollégának, akiről feltételezhettük, hogy érdeklődik a munka iránt. Már ekkor kirajzolódott, hogy az MKE FITT (Fejlett Információs Technológiák és Társadalom) szekciója által tömörített fiatal és innovatív könyvtárosok képezik majd a gerincét ennek a csoportnak. Velük azóta sikerült az együttműködést még szorosabbra fűzni. A KITAKUCS berkeiben elkezdődő eszmecsere jelentőségét a későbbiek fényében aligha lehet túlértékelni.

Következő lépésként felkértünk egy szakértőkből álló testületet, amelynek a tagjai meghatározzák a projekt alapelveit és szakmai irányait. Szintén a testület javaslatai alapján születnek olyan konkrét döntések is, mint a szakmai napok tartalmának meghatározása, vagy a konkrét kísérletek elvégzésére alkalmas személyek kijelölése. A testületet igyekeztünk úgy összeállítani, hogy minél többféle háttérrel bíró szakemberek alkossák, így biztosítva legyen az általuk képviselt szempontok, vélemények sokfélesége.

A szakma ezen a területen egyik leginkább ismert és legelfogadottabb szakértője Drótos László, akinek a tapasztalatára, lényeglátására és a tanácsaira, úgy éreztük, mindenképpen szükségünk van. Fel akartunk kérni egy olyan kollégát is, aki amellet, hogy elismert szakértője a web 2.0-nak és a könyvtár-technológiának, belülről látja a felsőoktatás világát, hiszen azok a fiatalok, akik új gondolatokkal termékenyíthetik meg könyvtári fejlesztéseket, jó eséllyel még az egyetemek padjaiban ülnek. Őket is meg kell szólítanunk. Az eddigi eredmények alapján úgy tűnt, hogy Fodor János, az ELTE oktatója tudja, hogy kell őket bevonni. Harmadik szakértőnk kevésbé ismert a könyvtári világban (ezért is esett rá a választásunk). Jóföldi Endre a kereséssel foglalkozó kaposvári Weblib Kft. ügyvezetője, ő gyakorló vállalkozóként az üzleti szférát ismeri, és ennek igényei szerint tud adni olyan új szempontokat, amelyek megfontolása időszerű. Mindezek mellett szükségesnek tűnt valaki olyannak is a bevonása, aki képes könyvtárakra kívülről nézni, így a problémákat más kontextusban elhelyezni.

Velük rendszeres értekezleteket tartunk, az időnk, a pénztárcánk és a klíma kímélése érdekében skype-on. A szakmai irányítás részeként természetesen ők is folyamatosan figyelemmel kísérik az eredményeket, a blogunkon kialakuló eszmecsereket és a projekt lezárulásakor ők fogják összegezni a szakmai tapasztalatokat.

Az első perctől kezdve világos volt, hogy egy hatékony, rugalmas és a visszajelzéseknek is bő teret adó kommunikációs csatornát kell választanunk, ami azon túl, hogy lehetővé teszi a tartalmak gyors közzétételét, megjelenésében is méltó a kísérleti műhelyhez. Mindezeket mérlegelve egy blogot indítottunk (<http://blog.konyvtar.hu/k2>) a konyvtar.hu felületén. Ezen az oldalon jelenik meg valamennyi eredményünk, a rendezvényeinkre való felhívások, a programjainkra kapott visszajelzések, ötletek és természetesen a praktikus információk, amelyek a projekt napi működéséhez szükségesek.

Együttműködő partnereink és az első eredmények

A projekt eddig bebizonyította, hogy a közös munka, a szakmai alapon szerveződő közösségek nagyon komoly értékek létrehozását teszik lehetővé. Az is bebizonyosodott, hogy - amint azt korábban feltételeztük is - nagyon sokan vannak a szakmában, akik egy-egy szakterületnek a kifejezett szakértőjévé fejlesztik magukat merő szakmai igényességéből. A teendőnk innentől nem volt más, mint ezeket az energiákat összefogni és a közös cél irányába mozgatni, de legalább felmutatni, hogy az országban és azon kívül milyen kutatások zajlanak a web 2.0 könyvtári alkalmazása és a könyvtár-technológiai fejlesztések területén.

A teljesség igénye nélkül bemutatok néhány olyan kezdeményezést, amelynek szélesebb körben való népszerűsítése nagymértékben elősegítené a szolgáltatások színvonalának

emelését. A példák egyben azt is mutatják, hogy a kutatócsoport kikkel működik együtt szorosabban, és milyen energiákat próbál meg összefogni.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete FITT szekciójával a céljaink lényegében azonosak. Ennek köszönhető az is, hogy velük nagyon szorosan együttműködünk. A Koha az első nyílt forráskódú integrált könyvtári rendszer, amelynek a magyarra fordítására szerveződik egy csoport Takács Dániel vezetésével. Az MKE FITT felhívásához csatlakozva mi is népszerűsítjük ezt a kezdeményezést. Előzetes számításaik szerint összesen 112 938 sort (szót és kifejezést) kell lefordítani, vagyis a két verzió intranetjét (egyenként 45-50 000 sorral) és OPAC-ját (4-6000 sor), a 3.2-es verzió beállításait (5700 sor), valamint terminológiáját (1138 sor). Ennek a 7 százaléka (kb. 8000 sor) került eddig lefordításra. A fordítás Pootle webes felületen, központilag végezhető. A munkához a nagy rutinnal rendelkező magyar Ubuntu-közösség ad segítséget tanácsokkal, tippekkel (<http://ubuntu.hu/honositas>).² Az ilyen fordítás nagy felkészültséget és sok szakember kitaró munkáját igényli. Csak remélni lehet, hogy előbb-utóbb sikerre lehet vinni ezt a kezdeményezést, amely hosszú távon nagyon sok - elsősorban kisebb, szerényebb anyagi lehetőségek között működő - könyvtárnak könnyíthetné meg az életét.

Szintén szoros együttműködésben dolgozunk a konyvtar.hu csapatával, és igyekszünk hírt adni az oldal fejlesztéseiről. A konyvtar.hu csapatától nagyon sok ötlet származik a kutatóműhely munkájára vonatkozóan is. Egyik konkrét fejlesztés volt a Limesurvey kérdőívszerkesztő integrálása az oldalra.³ Azt szeretnénk elérni, hogy minél több kísérlet, a gyakorlatban is használható alkalmazás szülessen a kutatócsoport munkája nyomán. (A konyvtar.hu újdonságairól tervezünk egy szakmai napot is rendezni, ahol kizárólag ezekről a lehetőségekről lenne szó.)

Már a szakértők kiválasztásával jeleztük, hogy a felsőoktatással szoros kapcsolatok kiépítésére törekszünk. Az egyetemek és főiskolák körében igyekeztünk népszerűsíteni a kutatóműhely tevékenységét. Arra kértük őket, hogy ha náluk folyik olyan kutatás - akár a képzésbe ágyazottan, akár tudományos diákköri munka formájában -, amelynek szélesebb körben való publicitásából a szakma profitálhatna, akkor arról számoljanak be nekünk, és igyekszünk ezeket az országban elszórt kezdeményezéseket összefogni, illetve az eredményeket terjeszteni. A felsőoktatási intézmények részéről megerősítették a kezdeményezés létjogosultságát. Konkrét eredményeket eddig az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Pécsi Tudományegyetem Könyvtártudományi-informatikai tanszéke mutatott be.

Nagyon számítunk az egyetemisták segítségére a K2 műhely Wikipédia-projektjében is. Felhívást tettünk közzé, amelyben önkénteseket toborzunk a Wikipédia magyar kultúra és tudomány szempontjából legfontosabb szócikkeinek átnézésére és pontosítására. Ez a részprojekt jelenleg a csapatépítés szakaszában tart. A tervek szerint egy általunk megbízott koordinátor irányítása alatt elkészítünk egy tervet, amelyben kijelöljük az online enciklopédia azon részeit, amelyeket mindenképpen érdemesnek tartunk átvizsgálásra. Ezt követően önkéntesek elolvassák ezeket a szócikkeket, utánajárnak az esetleges hibáknak és kijavítják. Nagyon sok hiányos szócikk is van, ezeket pótoljuk; végül - ha marad rá kapacitás - elkészítjük az angol fordításokat.

A kutatóműhely elkötelezett az elérhető alkalmazások könyvtárosok körében való népszerűsítése iránt. Ennek legegyszerűbb módja a rendezvények tartása, azonban újtára bocsátottunk egy új kezdeményezést is, amelynek lényege, hogy videotutoriólok formájában mutatjuk be, hogy bizonyos eszközöket hogyan kell használni, illetve fejlesztéseket miként lehet elvégezni. A Pécsi Egyetemi Könyvtár könyvtárosa, Ambrus Attila József régóta foglalkozik videók készítésével, így őt kértük fel, hogy ezeket elkészítse. Az első oktatófilm az irodai környezetben való szkennelésről szól, amelyet a web 2.0-ás eszközök (blogok,

wikik, kép- és videomegosztók, közösségi oldalak stb.) könyvtári környezetben való alkalmazásával fogunk folytatni.

A gyakorlati fejlesztések mellett nem akarunk elsiklani az elméleti megközelítések mellett sem, hiszen ezek mentén lehet elkezdni a szolgáltatások szélesebb perspektívába helyezésén alapuló újragondolását is. Ennek érdekében a blogon rendszeresen közléseink eszmefuttatásokat könyvtár-technológiai újdonságokkal kapcsolatosan, teret engedünk a rendezvényeken felmerülő gondolatokról szóló eszmecseréknek, és természetesen folyamatosan szemléljük a szakirodalmat. Úgy gondoljuk, hogy a kutatócsoport tevékenysége nem is lenne teljes, ha mellőznénk a szakirodalomról való folyamatos tájékozódást. Mivel a frissen megjelenő szakirodalmat a Könyvtártudományi és könyvtörténeti szakkönyvtár munkatársai folyamatosan feldolgozzák, őket kértük meg, hogy bizonyos rendszerességgel osszák meg velünk azokat a legújabb eredményeket, amelyek vagy a napi könyvtári gyakorlat szempontjából bírnak jelentőséggel, vagy valamilyen trendszerű jelenségre hívják fel a figyelmünket. Aki tehát a szakirodalomban való elmélyülést is fontosnak tartja egy-egy témáról való tájékozódása során, az körülbelül kéthetente bőséges választékot talál a projekt blogján.

A projekt eddigi legnagyobb eredménye, hogy széles körű együttműködésre alapozva sikerült megszólítani a könyvtárügy azon szereplőit, akik a könyvtár-technológiai kutatásokban, fejlesztésekben aktívan részt vesznek. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy igazán jelentős eredményeket ezeknek az együttműködéseknek a kiterjesztésével lehet elérni. Amellett, hogy kiemelten foglalkozunk a kutatásokkal, ugyanolyan nagy jelentőséget tulajdonítunk az eredmények minél szélesebb körben való terjesztésének is. Erre a blogolás mellett a szakmai napok szervezése a legkézenfekvőbb megoldás.

Rendezvényeink

A külső szemlélő számára is a leglátványosabb tevékenységünk a szakmai napok szervezése volt. Ebből összesen hatot vállaltunk a 2010-es évre. A hat alkalom már lehetőséget jelent arra is, hogy tartalmi szempontból egységes ívet felrajzoló sorozatot rendezzünk. Ennek első része egy általános bevezetés volt, ahol egyrészt a projekttel magával kapcsolatos ötleteinkre való visszajelzéseket tehették meg a kollégák, másrészt két "keynote" jellegű előadást hallgathattak meg, amelyek általánosan mutatták meg a web 2.0 egyszerűségét és nagyszerűségét. Erre 2010. április 29-én, az Országos Széchényi Könyvtár hatodik emeleti nagytermében került sor *Lépünk egyről a kettőre!* címmel.

Ez a rendezvény bebizonyította, hogy a vállalt céljaink igenis jelentőséggel bírnak, hiszen óriási érdeklődés mutatkozott a szakmai nap iránt. Ez az első rendezvény mérföldkő volt abból a szempontból is, hogy először találkozhattunk a projekt "közönségével", eredményeink reménybeli felhasználóival. Két fiatal előadónkat, Füzessi Károlyt és Buzai Csabát arra kértük, hogy olyan inspiráló előadást tartsanak, amelyek megmutatják, milyen lehetőségeink vannak vonzóbbá, "trendibbé" tenni szolgáltatásainkat.

Az előbbi előadás oldott stílusú, széles körű és szubjektív szemléletű bevezetőt jelentett a web 2.0 könyvtári alkalmazásának világába. Hangsúlyozva azt a tényt, hogy nincs új a nap alatt: a web 2.0 kihívásai szerves társadalmi és technológiai evolúció eredményeképpen bukkannak fel.⁴

Utóbbi előadónk az orosházi Justh Zsigmond Városi Könyvtár példáján bemutatta, hogy nagyon szűkös anyagi erőforrások mellett, programozói háttér nélkül is lehet olyan szolgáltatási felületet működtetni, amely kielégíti a legmodernebb igényeket. A kulcs az ingyenes web 2.0-ás eszközöknek a használata, azok keverése, amelyek végső soron egy egész szolgáltatási portfólióként képesek funkcionálni a helyi közösség javára.⁵ Az orosházi

könyvtárra már a kezdetektől fogva jellemző volt a proaktív hozzáállás, a szolgáltató közösség igényeinek folyamatos figyelemmel kísérése és a technológiai újdonságokra való nyitottság.

Ezt követően beszélgetés következett arról, hogy a projekt milyen irányban haladjon tovább, hogy a könyvtárak minél többet profitáljanak belőle. Erre meghívtuk szakértőinket is, akik felkért hozzászólóként tették meg megjegyzéseiket és osztották meg velünk az ötleteiket. A vitában két említésre érdemes csomópont rajzolódott ki. A második előadás kapcsán Ungváry Rudolf felhívta a figyelmet arra, hogy ez a pozitív hozzáállás egy kis helyi közösség városi könyvtárának szárnyakat adhat. Tagoltabb, komplexebb, nagy tudományos, felsőoktatási intézményekben azonban a web 2.0 kihívásainak való megfelelés a legfejlettebb menedzsment technológiák, munkaszervezési praktikák mellett határozott anyagi befektetést is kíván. Illúzió azt gondolni, hogy a felhasználóbarát megközelítést össze lehet kötni a spórolással és a könyvtári szektorból történő pénzkivonással. Ha például a Google szabadszavas keresési egyszerűségével fel akarjuk venni a könyvtári katalógusok, adatbázisok szintjén a versenyt, akkor a szemantikus webes megoldások megjelenéséig belépő szótárakat kell szerkesztenünk mindazon kifejezésekkel, szókapcsolatokkal, mondatokkal és a köztük lévő relációkkal, amelyeket a felhasználó a keresése közben használ. A magyar könyvtárügy pedig szemléletéből és anyagi helyzetéből adódóan is csak töredékesen képes egyelőre e kihívásnak megfelelni. A vita másik fő témája a könyvtárosképzés körül forgott. Fodor János is utalt rá egy előző blogbejegyzésben, hogy vita alakult ki arról, mekkora súlyt kell kapnia az informatikának a könyvtárosképző intézmények tanterveiben. Felvetődött a képzőintézmények közti és az intézményeken belüli fokozottabb kooperáció lehetősége is.⁶

A második szakmai napunkat az MKE FITT tagozatával karöltve szerveztük 2010. május 21-én. A szervezés oroszlánrészét Takács Dániel végezte el. A téma a digitalizálás volt, így ez tulajdonképpen egy kis kitérő volt az eredeti sorozatban lefektetett tematikai építkezéshez képest, hiszen a web 2.0 csak igen érintőlegesen került szóba. Ugyanakkor kétségtelen, hogy a könyvtár-technológiai problémák jelentős része a digitalizálás körül csúcsosodik ki, így ez az egyik legaktuálisabb kérdéskör, amelyet jelenleg körüljárhatunk.

A szakmai nap alapvetően kétféle megközelítést hordozott: egyrészt bemutatták a könyvtárak, milyen igényekre milyen válaszokat képesek (és miket nem képesek) adni, illetve mire lenne szükségük. A másik tematikai csomópontban a technikai háttérrel biztosító cégek gyakorlatát, illetve azok termékeit mutatták be. Ez a két rész időben is elkülönült, a délelőtti szekcióban voltak a gyűjtemények, a délutániban a vállalatok és a termékbemutatók.

A délelőtti szekciót Moldován István előadása nyitotta. Arról beszélt, hogyan kell a munkafolyamatokat szervezni a digitális gyűjteményekben. Ezt követően két konkrét intézmény digitalizálási gyakorlatát ismerhettük meg: Takács Dániel az Ügyvédi Kamara, Gönczi Péter pedig a Göttingeni Egyetem könyvtárának tapasztalatait mutatta be. Ezután az országos digitalizálási adatbázisról beszélt Ládi László, a Könyvtári Intézet osztályvezetője. A délutáni rész érdekes szembesülés volt azzal, hogy a gyűjteményekben felmerülő problémákra milyen technikai megoldások léteznek a piacon. Először egy nagyságrendekkel drágább megoldást, a ScanRobotot mutatták be az osztrák Treventus Gmbh képviselői, majd a megfizethetőbb és szélesebb körben használt BookEye került bemutatásra. Biszak Sándor az Arcanum gyakorlatát ismertette a nagytömegű digitalizálás területén. Ezt követően az Országos Széchényi Könyvtár hatodik emeleti nagyterme előtti részen gyakorlati bemutatók voltak, a cégek képviselőivel való személyes konzultációs lehetőséggel.

Az általános bevezetés és a digitalizálás kérdéseinek körüljárását követően elkezdtek azokat a "mélyfúrásokat", amelyek az web 2.0 könyvtári környezetben való alkalmazásáról szólnak. Az igényekről való előzetes tájékozódás azt mutatta, hogy a könyvtárosok olyan megoldásokat szeretnének látni, megtanulni, amelyeket hazatérve azonnal elkezdhetnek alkalmazni. Mivel a

könyvtárosok jelentős része nem rendelkezik programozói tudással, világos lett, hogy elsősorban arra kell koncentrálnunk, hogy erős felhasználói szintű számítógép-kezelői ismeretekkel milyen fejlesztéseket tudnak végrehajtani saját maguk, illetve, hogy bonyolultabb kérdések esetében tudják, mit kérhetnek a fejlesztőktől és mit nem. Mindezek mellett igény mutatkozik arra is, hogy az integrált könyvtári rendszerek fejlesztőivel is kialakuljon a párbeszéd, amelyből mindkét fél profitálhat.

A harmadik szakmai napunkat június 14-én tartottuk Webkettes funkciók az integrált könyvtári rendszerben címmel, szintén az Országos Széchényi Könyvtárban. A téma egyaránt érdekesnek ígérkezett a könyvtári rendszerek fejlesztőinek és azok használóinak, így ezt két külön szekcióban bonyolítottuk le. Az OSZK nyolcadik emeleti társalgójában való találkozót követően a felhasználói szintű számítógépes ismeretekkel rendelkező könyvtárosok egy tutoriálon vettek részt Bíró Szabolcs vezetésével a hatodik emeleti gépteremben. Itt hazai és külföldi példákon azt elemezték, milyen funkciókat kérhet egy könyvtáros az IKR-fejlesztőktől, ha a rendszerét a web 2.0 irányába szeretné továbbfejleszteni.⁷

Ezzel párhuzamosan egy másik teremben ültek össze Király Péter vezetésével az IKR-fejlesztők (a code4lib csoport tagjai) azzal a szándékkal, hogy konkrét fejlesztéseket végezzenek a rendelkezésre álló szűk három órában. Olyan gyakorlati kérdésekre keresték a választ, mint hogy a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest-gyűjteményének képanyagát hogyan lehet közösségi képmegosztó felületbe integrálni a nonprofit felhasználási feltételekre és a szerzői jogra tekintettel, vagy hogy a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár OAI alapú könyvborító tárat miként lehet kívülről elérni és használni. A két oldal a végén egy záróvita erejéig újra összeült. Ezen az eszmecserén világossá vált, hogy sokszor meg nem értés tapasztalható a könyvtárosok és az IKR-fejlesztők között, amelyet viszont a problémák több szempontú megközelítése csökkenthet.

Valamennyi rendezvényünk követhető élőben az mms://viola.oszk.hu/live címen. A videofelvétel egyrészt archiválási célokat szolgál, másrészt még szélesebb nyilvánosság számára teszi elérhetővé a rendezvényt. (Végül, de nem utolsósorban rengeteg időt, pénzt és szén-dioxidkibocsátást takarít meg azoknak, akik nem Budapesten élnek, ugyanakkor szeretik élőben követni az eseményeket.) A statisztikák azt mutatták, hogy az élő közvetítések közönsége olykor többszöröse a helyben lévőknek. Igény lenne arra is, hogy biztosítsuk a rendezvényeket távolról követőknek is a hozzászólást, ez azonban egyelőre túlmutat a technikai lehetőségeinken.

Terveink

A Könyvtár 2.0 kísérleti műhely tevékenysége körülbelül félidőben van, ami a TÁMOP-pályázatban támogatott időszakot illeti. Szándékaink szerint ez az időszak csak a kezdetét jelentené annak a tevékenységnek, amely egyre inkább hiánypótlónak tűnik a hazai könyvtárügyben. A tervezés tehát egyaránt zajlik a 2010-es év végéig terjedő időszakra és a következő évekre vonatkozóan.

A rövid távú céljaink között szerepel a sikeres indulás után a kísérletek, a szakmai tartalom megsokszorozása. Ehhez ki kell terjesztenünk a meglévő kapcsolatainkat, szorosabbra kell fűzni az együttműködések mind a közvetlen szakmai partnerekkel, mind pedig azon túl (vállalatokkal, egyetemekkel). Óriási potenciált rejt magában a felsőoktatásban tanuló hallgatóság széles körű bevonása. Az elmúlt évek "alulról jövő" kezdeményezései bebizonyították (klog, konyvtar.hu), hogy a felsőoktatásban tanuló hallgatók között igen nagy számban vannak olyanok, akik amellett, hogy bírnak a szélesebb szakmai nyilvánosság számára is releváns ötletekkel, hajlandók időt és energiát is fektetni azok megvalósításába.

Konkrét terveink között szerepel a Learning 2.0-23 Things mintájára egy magyar nyelvű, hazai könyvtárosok igényeihez adaptált online tananyag készítése, ennek alapján bárki szorosabb barátságot köthet a web 2.0 világával. Reményeink szerint ez a tananyag nemcsak hasznos lesz, de szórakoztató is, a könyvtárosok igényeinek figyelembevételével pedig lehetőséget ad a Könyvtár 2.0-fejlesztések megvalósítására.

Ugyanakkor igazságtalan dolog lenne megfelekedezni a gyakorló, innovatív könyvtárosok munkájáról, hiszen nagyon sokan vannak, akik merő szakmai érdeklődésből, pusztán az alkotás örömeért hajlandóak komoly áldozatokat hozni és nagyon sok munkát fektetni fejlesztésekbe. Reméljük, hogy sikerülni fog még több ilyen kollégát találni, és a munkájuk eredményeit minél szélesebb körben felmutatni.

A célunk elsősorban a hazai szellemi potenciál mozgósítása, de tájékozódásképpen szeretnénk hasonló külföldi műhelyek munkáját is feltérképezni és megismertetni a magyar kollégákkal.

A hosszú távú tervek szempontjából a legfontosabb kérdés természetesen, hogy miképp lehet a tevékenység anyagi háttérét biztosítani. A Könyvtári Intézet, ahogyan eddig is, jó gazdája volt a hasonló kezdeményezéseknek, képes lesz biztosítani azt az intézményi háttérrel, ami garancia lehet az eredmények fenntartásához. Emellett azonban meg kellene találni azokat a külső vállalati partnereket is, amelyek érdekeltnek lehetnek egy ilyen műhely fenntartásában. Ebben az irányban az első pillanattól kezdve megindult a tájékozódás.

Az anyagi háttér megteremtésénél is fontosabb magának az alkotó közösségnek a létrehozása, amelyben egyetemi hallgatóktól a gyakorló szakmabeliekig minden szereplő profitálhat. A fiataloknak nagyszerű lehetőséget teremt a projekt arra, hogy eredményeiket, ötleteiket bemutassák és bekapcsolódjanak a szakmai közéletbe. A könyvtár-technológiai innováció hazai szereplőinek erősíti az együttműködését, ezzel növeli a munkájuk hatékonyságát. A legfontosabb azonban, hogy elősegítjük a könyvtári szolgáltatások tudományos eredményeken alapuló fejlesztését, amiből valamennyi használó profitálhat.

JEGYZETEK

- 1 Az Országos Széchényi Könyvtár TÁMOP pályázata http://www.oszk.hu/3K_TAMOP.pdf
- 2 Koha fordítás = Könyvtár 2.0 kísérleti műhely blog, 2010. május 11. <http://blog.konyvtar.hu/k2/2010/05/koha-forditas/>
- 3 A kísérletek kísérlete: kérdőívkitöltő, Könyvtár 2.0 kísérleti műhely blog, 2010. március 30. <http://blog.konyvtar.hu/k2/2010/03/a-kiserletek-kiserlete-kerdoivkitolto/>
- 4 Füzessi Károly: Mitől Kettő? = Lépünk egyről a kettőre, Országos Széchényi Könyvtár, 2010. április 29. <http://www.slideshare.net/karex/mitl-kett>
- 5 Buzai Csaba: Online arculatépítés a könyvtárakban = Lépünk egyről a kettőre, Országos Széchényi Könyvtár, 2010. április 29. <http://www.slideshare.net/bcsbcs/web20bp-20100426>
- 6 Németh Márton: Visszatekintés az első szakmai napra = Könyvtár 2.0 kísérleti műhely blog, 2010. április 30. <http://blog.konyvtar.hu/k2/2010/04/visszatekintes-az-első-szakmai-napra/>
- 7 Bíró Szabolcs: Integrált könyvtári rendszerbe illeszthető "webkettes" funkciók, Országos Széchényi Könyvtár, 2010. június 14. http://blog.konyvtar.hu/k2/files/2010/06/bsz_tutorial_web2_k2.pdf